

2024 06 03
Vilnius

Prezidento rinkimai – Krekliui palankios žiniasklaidos akiratyje

Žiniasklaidos stebėsenos įrankio „Awario“ duomenys atskleidė, kad nors ir Rusijos vykdomo karo prieš Ukrainą tema tebėra itin aktuali, gegužės mėnesį jos populiarumą aplenkė šalyje vykstantys prezidento rinkimai. Atitinkamai, socialiniuose tinkluose ir naujienų portaluose daugiausia medijos vartotojų dėmesio sulaukė šios istorijos:

- Abu Lietuvos prezidento rinkimų turai.
- Izraelio pradėtas puolimą prieš pietinę Gazos ruožo dalį.
- Pasikėsinimas į Slovakijos ministrą pirmininką Robertą Fico ir po jo sekusi sėkminga operacija.
- Rusijos vykdomas karas Ukrainoje ir Ukrainos pastangos įtikinti JAV prezidento Joe Bideno administraciją panaikinti draudimą naudoti JAV ginklus smūgiams Rusijos teritorijoje.
- Antrojo referendumo dėl dvigubos pilietybės nesėkmė.
- Eurovizijos dainų konkursas ir Lietuvos atstovo Silvestro Belto pasirodymas jame.
- Gruzijos parlamento priimtas „užsienio agentų“ įstatymas.
- Atnaujintas aukų skaičius, kurį pateikė Hamas valdoma Gazos Ruožo sveikatos ministerija.
- Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) sprendimas atimti iš Remigijaus Žemaitaičio seimo nario mandatą.
- Prancūzijos prezidento Emanuelio Macrono pareiškimai, kad jis yra pasirengęs žengti radikalų žingsnį, kalbant apie Prancūzijos branduolinių galvūčių panaudojimą gelbėjant Europą nuo Rusijos.
- Europos Parlamento rinkimai.

Įtempta atmosfera sukuria palankią dirvą antivalstybininkams skleisti manipuliacines žinutes ir toliau didinti esamą įtampą. Tai ypač gerai koreliuoja su prezidento ir artėjančių Europos Parlamento rinkimų kontekstu, nes kai kurie kandidatai karo temą naudoja sleisdami savo oficialiai pacifistines idėjas, slėpdami ketinimus derėtis ar net draugauti su Rusija.

Analizuojant su Kremliumi susijusias žiniasklaidos priemones, medijų stebėjimo įrankiai atskleidė, kad istorijos, susijusios su vietiniais politikais ir vyriausybės veikla, sulaukė didžiausio auditorijos įsitraukimo. Krekliui palankūs tinklapiai detalios aptarė įtampą tarp dviejų kandidatų pretendavusių į prezidento postą – Igno Vėgėlės ir Eduardo Vaitkaus – ir atkreipė dėmesį į tai, kaip kiekvienas iš jų kaltina kitą dėl neva apie jį skleidžiamo šmeižto. Šie portalai taip pat skundėsi dabartine Lietuvos valdžia, teigdami, kad „padėtis šalyje kritinė, prezidento darbas apgailėtinas, Seime vyksta tikras chaosas, o valdžia – siaubinga“. Krekliui palankūs portalai taip pat paskelbė „nuviliančius“ prezidento rinkimų rezultatus, nes abu į antrąjį rinkimų turą patekę kandidatai yra dabartinės valdžios nariai (Prezidentas Gitanas Nausėda ir Ministrė Pirmininkė

Ingrida Šimonytė). Didelis dėmesys buvo skiriamas ir Ukrainai: tarp straipsnių dažniausiai pasikartojo teiginiai, kad ukrainiečiai „masiškai bėga nuo savo šalies valdžios, tačiau yra sugaunami ir jėga sugrąžinami“, kad „demokratinės Europos šalys gaudo ukrainiečius ir tempia juos į mūšio lauką numirti“, o finansinė parama Ukrainai yra neefektyvi ir „niekaip nepadės šaliai susigrąžinti prarastų teritorijų“.

Iš keturių Lietuvoje vis dar aktyviai veikiančių Krekliui palankių žiniasklaidos priemonių: 77.lt, bukimevieningi.lt, ekspertai.eu ir laisvaslaikrastis.lt., pasinaudojant medijų stebėjimo įrankiais, buvo tikrinami iš viso 666 straipsniai. Naujienų leidinys 77.lt išlaikė lyderio pozicijas aktyvume – per šį mėnesį išleido 409 straipsnius arba absoliučią daugumą – 61% visų išnagrinėtų straipsnių. Oficialus tos pačios žiniasklaidos „Facebook“ puslapis išlaikė labai panašų veiklos tempą – buvo paskelbti 169 įrašai. Nors jie apėmė įvairias temas, vis dėlto, didžiausias dėmesys buvo skirtas Prezidento rinkimams. Dviejuose daugiausiai vartotojų dėmesio sulaukusiųose įrašuose buvo aptariami rinkimai ir jų kandidatai. Viename iš jų buvo matomas ir Petras Gražulis, gerai žinomas ir prieštarinčias vertinamas politikas, labiausiai išgarsėjęs dėl savo politinių skandalų ir griežto pasipriešinimo LGBT teisėms. Jis įrašė pasirodė su antrašte „P. Gražulis, atidavęs balsą už I. Vėgėlę: turime puikią galimybę nugalėti konservatorius“.

„77.lt“ įrašas su P. Gražuliu.

Kitame populiariame 77.lt „Facebook“ įrašė buvo matomas nuolat su krekliui palankia veikla glaudžiai siejamas kandidatas Eduardas Vaitkus. Jis pasirodė su straipsniu, kuriame teigiama, kad „kaip man svarbi Lietuva, taip Vladimirui Putinui svarbi Rusija“, taip ne tik lygindamas save su Rusijos lyderiu, bet ir dalinai pateisindamas jo veiksmus. Vaitkus buvo palaikomas komentaru skiltyje, komentatoriai patikino kad „taip ir turėtų būti“ ir ragino kitus balsuoti už Vaitkų.

„77.lt“ įrašas su E. Vaitkumi.

Su 77.lt portalu ir jo veikla glaudžiai siejamas, vienas pagrindinių antivalstybinių veikėjų Antanas Kandrotas, viešai žinomas Celofano (Celofano) slapyvardžiu, toliau džiugino savo sekėjus „Facebook“ puslapyje „Celofanas LIVE“. Per gegužės mėnesį šiame puslapyje pasirodė net 51 įrašas; vargu ar kuris kitas asmeninis puslapis palaiko tokį aktyvumą Lietuvoje. Taip pat verta priminti, kad Celofanas šiuo metu yra įkalintas, o jo puslapis vis dar sugeba išlaikyti tokį aktyvumo tempą. Labiausiai Celofano sekėjus sudominęs įrašas šiame puslapyje buvo karikatūra, pavadinta „Demokratiška laisvės kaina“. Jame buvo pavaizduotas pokalbis tarp varnos, klausiančios, kodėl papūga yra narve, ir jai atsakančios papūgos: „todėl, kad kalbu“. Įrašas sulaukė beveik 2 000 reakcijų ir daug palaikančių komentarų: Celofano sekėjai matė jį kaip tą papūgą, „įkalintą už tiesos sakymą“ ir linkėjimo jam stiprybės ir toliau stovėti už savo įsitikinimus.

Karikatūra „Celofanas LIVE“ paskyroje.

Kitas populiarus įrašas tame pačiame puslapyje buvo tiesioginė vaizdo transliacija, kurioje buvo filmuojamas pats įkalintas A. Kandrotas. Vaizdo įrašė jis kaltino ir skundėsi visa įstatymų leidybos sistema Lietuvoje bei kritikavo Prezidento rinkimus, tvirtindamas, kad niekas šalyje nepasikeis, jei ir vėl laimės dabartinis prezidentas G. Nausėda. Vaizdo įrašas skleidė stiprius antivalstybinius sentimentus, kuriuos Celofano sekėjai stipriai palaikė komentary skiltyje. Daugelis komentary apėmė griežtus pareiškimus, nukreiptus prieš visą valdžią ir konkrečiai – konservatorių partiją, arba tvirtinimus, kad „rinkimai buvo suklastoti“.

Vaizdo įrašas „Celofnas LIVE“ paskyroje ir komentarai po juo.

Daugiau informacijos apie antivalstybines melagienų kampanijas Lietuvoje ir Baltijos šalyse:
<https://balticdisinfo.eu/>.